

Handicaphjælperne:

Vi mangler tryghed

Som handicaphjælper har du stort set ingen af de rettigheder, som andre på arbejdsmarkedet har. Derfor har hjælperne i årevis kæmpet for at få en overenskomst.

- Jeg får ingen pension. Jeg har ikke løn under sygdom eller barsel. Og jeg kan siges op fra den ene dag til den anden. Det er altså ikke rimelige arbejdsforhold.

Sådan siger Helle Ringsholm, der er formand for Handicaphjælper Foreningen Danmark. Hun har arbejdet som hjælper i 10 år. De sidste 8 år hos samme arbejdsgiver, nemlig Ole Bjerregaard fra Gentofte. Han er lam efter en ulykke og har brug for hjælp døgnet rundt. Det får han af i alt fem hjælpere, der arbejder 24 timer ad gangen.

Gennem alle årene har Helles løn ligget på det samme niveau. Hun får det samme som en nystartet hjemmehjælper. Men i modsætning til de offentligt ansatte hjælpere, stiger lønnen ikke i takt med hendes anciennitet. Og hun får heller ikke pension.

- Jeg får kun 108 kroner i timen, selv om jeg nu har 10 års erfaring. Og pensionen må jeg selv betale, siger hun og understreger, at hvis hun ikke var gift, kunne hun ikke klare sig for den løn.

Fuldtidsansatte

- Jeg kan lide mit job. Men skulle jeg vælge efter løn og tryghed, skulle jeg lave noget andet. Det er da urimeligt, at vi får så meget mindre i løn end andre, der arbejder inden for sundhedssektoren. Før i tiden var der mange studerende, der havde jobbet. Men sådan er det jo ikke længere. De fleste af os er handicaphjælper på fuld tid og forsørgere derhjemme, siger Helle.

Hun gør samtidig opmærksom på, at handicaphjælperne har langt flere forskellige opgaver end for eksempel hjemmehjælperne.

- Vi tager os af alt det praktiske som at købe ind, lave mad, gøre rent, vaske tøj, passe have og gå med hunden. Samtidig tager vi os af al den personlige pleje som f.eks. at klippe negle. Ind imellem tager vi også pænt tøj på for at deltage i familiens fester. Og uanset hvad vi foretager os, gør vi os samtidig så usynlige som muligt. Vi kommer bestemt ikke sovende til vores penge, siger hun. Hun er ikke i tvivl om, at brugerne sætter stor pris på hjælpernes indsats. Eller at mange gerne ville give deres hjælpere mere i løn.

- Men det kan de ikke, når kommunerne slår bak. Så er de fleste brugere nødt til at give op. For det er den samme sagsbehandler, der bevilger hjælp til for eksempel bil og andre hjælpemidler, som man skal snakke med om løn til hjælpere.

-

Kommunen har ansvaret

Formålet med at samle hjælperne i Handicaphjælper Foreningen Danmark er netop at få skabt bedre løn- og arbejdsvilkår. Meget gerne ved hjælp af en overenskomst på området.

- Men det kræver, at arbejdsgiveransvaret bliver flyttet fra brugerne af ordningen og over til

kommunerne. Og det burde egentlig ikke være noget problem, for i forvejen er det kommunerne, der enevældigt bestemmer, hvad vi skal have i løn. Så i praksis er kommunen arbejdsgiver, mens brugeren er arbejdsleder, siger Helle og roder i bunken af papirer for at finde sin lønseddel.

- Her kan du se, at det rent faktisk også er kommunen, der udbetaler min løn, siger hun og peger på lønsedlen fra Gentofte Kommune.

- Min bruger er slet ikke nævnt. Selv om de siger, at det er ham, der er min arbejdsgiver. Det eneste, han gør, er at indberette vores timetal. Resten klarer de inde på rådhuset, siger hun.

Forskel på kommunerne

Et andet problem er, at der er stor forskel på, hvordan den enkelte kommune lønner handicaphjælperne. For eksempel har Horsens Kommune for nylig besluttet, at handicaphjælperne i fremtiden skal have pension efter tre års ansættelse. Samtidig indfører kommunen løn under sygdom og løn efter anciennitet. Horsens Kommune er dermed en af de få i landet, der følger Socialministeriets vejledning om sociale tilbud til voksne med handicap, hvor der står: "Aflønning af hjælpere bør normalt ske efter de almindelige regler i overenskomst om aflønning af hjemmehjælper m.v."

Andre kommuner har indgået aftaler med private firmaer, der mod betaling formidler kontakten mellem brugere og hjælpere. Et af firmaerne, nemlig Pernille & Pias Handicapservice, har indgået overenskomst med fagforeningen FOA. Det betyder, at handicaphjælperne i de kommuner, der samarbejder med Pernille & Pia, også har bedre arbejdsvilkår end andre.

- Jeg har regnet ud, at hvis jeg skiftede job til en kommune, der samarbejder med Pia & Pernille, ville jeg få omkring 2.000 kroner mere om måneden. Så jeg har da nærmest ikke råd til at blive, hvor jeg er, smiler Helle.

Pengemaskiner

Hun er ellers ikke meget for udviklingen med, at private firmaer overtager området.

- Det ender ligesom i Sverige, hvor der er en sand vrimmel af private firmaer, der tjener godt på ordningen. Det er jo nærmest pengemaskiner, siger hun.

I Danmark er et af de store private firmaer på området Bruger - Hjælper Formidlingen, der også bruges af mange kommuner. Ifølge regnskaberne havde firmaet i 2005 et overskud på over 12 millioner kroner og en egenkapital på næsten 15 millioner. Firmaet blev etableret i 2000 og har ingen overenskomst.

På landsplan er der omkring 6.000 handicaphjælperne.

Du kan læse mere om Handicaphjælper Foreningen Danmark på www.hfd.dk

Helles chef:

Jeg er ikke arbejdsgiver

Handicaphjælperne skal have nogle ordentlige arbejdsvilkår. Ellers risikerer vi at mangle arbejdskraft. I værste fald vil det smadre hjælpeordningen totalt, siger Ole Bjerregaard.

- Hvis jeg var arbejdsgiver, så havde jeg også ret til at indgå overenskomst med mine ansatte. Eller bare fastsætte de løn- og arbejdsvilkår, som jeg finder rimelige. Men det kan jeg ikke. Derfor er det noget pladder at sige, at jeg er arbejdsgiver.

Sådan siger Ole Bjerregaard, der er tidligere administrerende direktør og derfor udmærket kender

en arbejdsgivers opgaver.

Han forstår ikke, at et land som Danmark vil være bekendt, at en så vigtig offentlig opgave som hjælp til handicappede løses af en enklave medarbejdere, der er dårligere stillede end avisbude.

- Jeg fatter ikke, det offentlige kan leve med det, siger han.

Løn efter kvalifikationer

For Ole det også helt uacceptabelt, at han ikke kan give sine hjælpere helt almindelige aftaler om løn under sygdom, pension, fratrædelsesvarsler og ferie efter samme retningslinier som andre offentligt ansatte. Og han finder det direkte tåbeligt, at han heller ikke kan give sine hjælpere løn efter kvalifikationer eller anciennitet.

- I andre jobs er det normalt at honorere det, når en medarbejder tilegner sig nye kompetencer. Sådan bør det også være for hjælperne. Jobbet kræver både praktiske og personlige kompetencer. Som hjælper skal du for eksempel både tage dig af personlige pleje som sårbehandling og forebyggelse af sår. Samtidig skal du være initiativrig samt arbejde selvstændigt og tilbagetrukket. Det er bestemt ikke noget nemt job, siger han.

Mangel på arbejdskraft

Derfor har han også henvendt sig til sin kommune, for at få bedre forhold for hjælperne. Svaret er, at kommunen ikke kan gøre noget, så længe Kommunernes Landsforening ikke har indgået en overenskomst.

- Samtidig ved jeg, at andre kommuner har forbedret forholdene. Så det passer jo ikke, siger Ole, der ikke alene er betænkelig ved tanken om, at hjælpere andre steder i landet har langt bedre forhold end hos ham.

- Jeg frygter også, at flere og flere hjælpere vil søge andre job. Og så risikerer vi, at hjælpeordningen bryder helt sammen. Det ville være en katastrofe for alle os, der er afhængig af hjælp, siger han, der selv for nylig har ansat en ny hjælper.

- Jeg fik kun en eneste ansøgning. For hvorfor skulle man dog vælge så usikkert og lavtlønnet et job i en tid, hvor der er mangel på arbejdskraft, spørger han.

- Hvis manglen på arbejdskraft stiger, kan det ende med at en ellers god ordning bryder helt sammen.

Hold på hjælperne

Derfor forstår Ole heller ikke, at kommunerne ikke gør alt, hvad de kan, for at holde på handicaphjælperne.

- De løser en meget vigtig opgave. Og det skal de naturligvis honoreres for, siger han, der ikke ser det som noget problem for hverken ham eller andre med hjælpeordning, at kommunerne påtager sig arbejdsgiveransvaret.

- Så længe jeg selv kan ansætte mine hjælpere og i øvrigt tilrettelægge deres daglige arbejde, så gør det ingen forskel, siger han.